

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland*, Nederlandstalige uitgave uit 1612

P 373

Beschrijving van het graafschap Namen

Het gewest en het graafschap Namen ligt tussen Brabant, Henegouwen, Luxemburg en het land van Luik. Het heeft een kleine oppervlakte binnen zijn grenzen, maar het is een bekoorlijk landje en van veel goeds voorzien. Er wonen veel goede, trouwe en bekwame mensen. De edelen houden van oorlogsvoering en zijn nobel en moedig in de daad. De lucht is er zeer goed, gematigd en gezond. Door het land lopen veel rivieren en beken, zoals de algemeen bekende Maas en de Samber. Ze zijn vermaard omdat ze zeer geschikt zijn om allerlei goederen veilig in en uit te voeren van het ene land naar het andere. Ook leven er veel goede vissen in het zand, tussen de stenen en op andere geschikte plekken.

Stenen

Hier zijn veel bossen, waarvan Marlagne het grootste is, vol met allerlei wild en roofvogels voor de jacht en de jacht op vliegend wild. Het land in de dalen is zeer vruchtbaar en geschikt voor graan en ander zaaigoed. Op de talrijke bergen staan veel rendabele houtgewassen en er zijn heldere bronnen die overal vrolijk ontspringen. Er zijn veel ijzermijnen en enkele loodmijnen, ook rotsen en groeves die vol zijn van allerlei mooie en harde stenen geschikt om te bouwen. Er zijn ook rode stenen met wit gemengd, die men marmer noemt en andere, tussen grijs en blauw, heel mooi met wit gemengd. Veel andere stenen ook om te bouwen en om kalk te maken.

Niet lang geleden heeft men hier steenkolen gevonden, waarvan we melding hebben gemaakt in de beschrijving van Henegouwen en waar we hopen dieper op in te gaan wanneer we het over Luik zullen hebben. Hier wordt ook veel zeer goede salpeter gemaakt en andere soortgelijke zaken die in de oorlog gebruikt worden. Deze bezigheden maken het volk van dit land rijk en houden hen weg van ledigheid, de vijand van de deugdzaamheid. Dat uit zich vooral bij de ontginning van de ijzerputten en -mijnen die zij hier en daar vinden in de bergaders en in de grond. Dat is een

wonderlijke zaak, want zonder een goed oordeel en een lang onderzoek komt er geen profijt uit.

IJzer

Het is namelijk niet genoeg om de mijn te openen – er zijn er genoeg beschikbaar –, maar men moet ook met grote zorg en ijver onderzoeken of de ontginning zal opbrengen of niet. Men bepaalt dat door de ligging van de plek te bestuderen, de rijkdom van de grond en de overvloedige beschikbaarheid van de delfstoffen of materie en ook of het er droog of vochtig is. Want de arbeidskosten en onkosten zijn hoog. Als de mijnmeester niet zeer ervaren is, niet ijverig of slecht in zijn oordeel om de kosten af te wegen, dan zou dat een rijk man bijna arm maken samen met alle anderen die erbij betrokken zijn.

In deze streek is er een grote beschikbaarheid aan water en hout om het ijzer te zuiveren, te weken, te smelten, het door raffinage tot staal te maken en het te vervoeren van de ene plek naar de andere. Ik beweer dat die zaken de onderneming en de onkosten licht maken, zolang men altijd al zoekende vindt. Men houdt nooit op met werken, slaan, gieten, smeden en raffineren in zoveel fornuizen, met zoveel vlammen, gensters en rook, dat het eigenlijk lijkt alsof ze daar bezig zijn in de werkplaatsen en de vonkende smederijen van Vulcanus.

Voorwaar, de bossen, bergen, de wilde rotsen vol mijnen en overvloedig voorzien van marmergroeven en ander gesteente, maken het land sterker. Ze brengen het land meer inkomsten en profijt bij, dan de best verbouwde en vruchtbaarste velden zouden kunnen, die men kan vinden of bedenken.

Het is waar dat de bewoners van Namen scherpzinnig en subtiel zijn. Ze sparen zich niet om deze mijnen in groot aantal te ontdekken. Omdat het land er een overvloed van heeft, zullen ze er steeds weer ontdekken. Naast hun bekende, gebruikelijke zorgen en ijver, proeven zij vooral het water dat haar oorsprong rond de mijnen heeft. Zo zien en voelen ze hoe dat water smaakt. Er zijn altijd nobele geesten die een ongewone manier vinden om met profijt een nieuwe ontginning te starten.

Justinus vertelt een gelijkaardig verhaal dat in Galicië gebeurd is, waar arbeiders de aarde met een ploeg braken en klompen van fijn goud vonden en verpulverden. En Diodorus en Possidonius zeggen dat men door het afbranden van bomen en bossen

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Namen, p. 373

nieuwe aders en lijnen van goud en zilver zag. Hierover schrijft ook Georgius Agricola uitgebreid, een zeer geleerde man, maar nog voor hem de grote dichter en uitmuntende filosoof Lucretius, die er bewust in zijn verzen naar streeft om het onderwerp te behandelen:

*Quod superest, aes atque aurum, ferrumque repertum est,
Et simul argenti pondus, plumbique potestas;
Ignis ubi ingentis silvas ardore cremarat
Montibus in magnis, seu coeli fulmine misso;
Sive quod inter se bellum silvestre gerentes,
Hostibus intulerant ignem formidinis ergô;
Sive quod inducti terrae bonitate, volebant
Pandere agros pinguis, & pascua reddere rura;
Sive feras interficere, & ditescere praeda.¹*

Tegenwoordig telt men in het graafschap Namen vier ommuurde steden. Het zijn de hoofdstad Namen, Bouvignes, Charlemont en Walcourt. Bovendien zijn er nog 182 dorpen en veel mooie en rijke abdijen. De regering van dit land berust bij de prelaten of de geestelijkheid, de adel en de stadsbesturen. Nadat we zo het algemene besproken hebben zullen we nu, zoals we gewend zijn, elke plaats apart beschrijven.

¹ Wat er nog is, hun goud en het koper en het ijzer dat gevonden wordt,
Zoals het gewicht van zilver, met de kracht van lood,
Want een vuur in de uitgestrekte bossen brengt ze van vurigheid
Tot asse vanuit de machtige bergen,
Of door een bliksemschicht uit de hemel,
Of doordat de wilde volkeren met elkaar in oorlog zijn,
Het vuur veroorzaakt door de vijand of de angst
Of door de goedheid van de aarde, de velden vrijgemaakt,
Om vet te zijn, om weiden te geven,
Of om wild te doden en zo de prooi te verrijken.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Namen, p. 373